

**การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์ของนักศึกษา
ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย**

**THE DEVELOPMENT OF QUALITY OF LIFE ACCORDING TO PRINCIPLES
OF DITTHADHAMMIKATTHA OF STUDENTS IN GRADUATE SCHOOL OF
BUDDHISM AND PHILOSOPHY MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY**

พระราชปฏิภาณโกศล *

Phrarakj patibhankosol

กฤตสุขชิน พลเสน **

Kitsuchin Ponsen

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาหลักธรรมทางพุทธศาสนากับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย 2. เพื่อศึกษาหลักทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย 3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา ปริญญาโท ชั้นปีที่ 1 ภาคปกติ 12 รูป/คน ชั้นปีที่ 2 ภาคปกติ 10 รูป/คน ชั้นปีที่ 1 ภาคนอกเวลาราชการ 8 รูป/คน ชั้นปีที่ 2 ภาคนอกเวลาราชการ 5 รูป/คน ระดับปริญญาเอก 19 รูป/คน รวมทั้งหมด 54 รูป/คน และมีความรู้ด้านพุทธศาสนาและหลักทฤษฎีธรรมมิกัตถะ 4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้วจึงนำข้อมูลที่ได้ตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาได้ใช้หลักธรรมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีธรรมมิกัตถะ ประโยชน์ 4 ในพุทธศาสนาด้วยการพัฒนาในด้านกายใจ เพื่อให้ประสบความสำเร็จและความสุขในชีวิต โดยการใช้หลักจริยธรรม สุจริตธรรม กัลยาณมิตรธรรม เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา และหลักความพอเพียง แยกตามหลักธรรมทั้ง 4 คือ

* อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาปรัชญา คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

** อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

1. หลักอภิวินัยสัมปทา คือ ความถึงพร้อมด้วยความหมั่น เป็นหลักธรรมในการนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการศึกษา การพัฒนาปรับปรุงสถานที่อยู่อาศัย รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติที่นำไปสู่ความสำเร็จในชีวิตของตนได้

2. หลักอารักขสัมปทา คือ ความถึงพร้อมด้วยการรักษา เป็นหลักธรรมในการบริหารทรัพย์ที่หามาได้ด้วยธรรม ด้วยการแบ่งให้ผู้มีพระคุณพ่อแม่ บำรุงครอบครัว ทำบุญ และเก็บไว้ในคราวจำเป็น อย่างพอเพียง

3. หลักกัลยาณมิตรตตา คือ ความถึงพร้อมด้วยการมีมิตรดี เป็นหลักธรรมขั้นพื้นฐานในการคบมีสหาย ว่ามิตรคนไหนดี มิตรคนไหนไม่ดี มิตรแนะนำประโยชน์ไม่ใช่ประโยชน์ มีความซื่อสัตย์ จริงใจต่อกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง

4. หลักสมชีวิตา คือ ความถึงพร้อมด้วยการเลี้ยงชีวิตที่ดี เป็นหลักธรรมที่นำไปใช้ในการประกอบอาชีพ การดำรงชีวิตตามหลักธรรมวินัย กฎหมาย ตลอดถึงการรักษาศีล เจริญสมาธิ ปัญญา เพื่อสันติสุขแก่ตนและสังคม

คำสำคัญ: การแก้ปัญหา, ทิฏฐธัมมิกัตถประโยชน์, หลักธรรมทางพุทธศาสนา

ABSTRACT

The research is aimed 1) to study principles Buddhist for development living quality of Graduate students in Buddhism and Philosophy, Mahamakut Buddhist University, 2) to study about Principles of Ditthadhammikatta of Students in Graduate School of Buddhism and Philosophy Mahamakut Buddhist University, 3) to suggest some solutions according to the development of life quality according to Principles of Ditthadhammikatta of Students in Graduate School of Buddhism and Philosophy Mahamakut Buddhist University.

The population consists of some graduate students in Buddhism and Philosophy namely, 12 first-year graduate students studying in weekday course, 10 second-year graduate students studying in weekday course, 8 first-year graduate students studying in weekend course, 5 second-year graduate students studying in weekend course and 19 doctoral students. The whole amount of the research population is 54. All of the populations have knowledge on Buddhism and 4 principles of Ditthadhammikatta. 4) The research instruments individual in-depth interview that has been inspected by experts and the information has been verified for accuracy to analyze content.

The research findings reveal that the students utilize Buddhist principles in their quality of life development by adapting 4 principles of Ditthadhammikatta in Buddhism by mental development in order to be successful and grateful in their lives by utilizing conviction, honest, merciness, compassionate, kindness, sympathetic joy, detachment, and sufficiency which are divided into 4 categories of Dhamma namely, by using the principles of Viriya Dharma, Honest Dharma, Kalayanamittham, Metta Mercy, Muthitaka Upha-Akkha and Sufficiency Principles Classified according to the 4 principles which are:

1. Utthana Sampada Category refers to 'being endowed with energy', the Buddhist principles for study development, residence renovation as well as a tool to be successful in life.

2. Arakkhasampada Category refers to 'being endowed watchfulness', the Buddhist principles for income management by offering to parents, supporting families, making merits, and saving when necessary and sufficiently.

3. Kalyanamittata Category refers to 'having good company', the Buddhist principles for association with right people in order to select good persons, supporting persons, or determining the ones with righteous recommendations, those who are regular honest.

4. Samajivita Category refers to 'being fulfilled with good living, the Buddhist principles for working or living according to Buddhist teachings, laws, including pertaining precepts, practicing meditation and wisdom for their own peace and society.

Keywords: Problem-Solving, Principles of Dittadhammikatha, Buddhist Doctrine

บทนำ

ประเทศไทยนั้นเป็นสังคมหนึ่งซึ่งยอมรับพระพุทธศาสนา และได้รับการหล่อหลอมจากหลักธรรม คำสอนในพระพุทธศาสนามายาวนาน วิถีชีวิตของคนไทยส่วนใหญ่ตั้งแต่กำเนิดจนถึงตาย จึงเกี่ยวโยงสัมพันธ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับพระพุทธศาสนา แต่เมื่อสังคมโลกเปิดกว้างขึ้นทั้งในด้านสื่อสารมวลชน เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่นำพาให้สังคมไทยก้าวเข้าไปสู่กระแสแห่งยุคโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้สังคมไทยต้องเผชิญกับภาวะวิกฤติในหลายๆ ด้าน กล่าวคือ วิกฤติการเมือง วิกฤติด้านเศรษฐกิจ วิกฤติด้านสังคม และวิกฤติด้านสิ่งแวดล้อม พระพุทธศาสนา จึงเป็นกระบวนการที่คนใหม่ที่จะสามารถนำหลักการสำคัญที่มีอยู่ในพระไตรปิฎกมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในแบบของครุธรรม เพื่อจะทำให้การแก้ปัญหาเป็นไปอย่างครบวงจร อันจะส่งผลดีกับการแก้ไขปัญหาวิกฤติต่างๆ ของสังคมไทยต่อไป วิกฤติต่างๆ ที่เกิดขึ้นล้วนโยงใยถึงกันเป็นลูกโซ่ เป็นปัจจัยเกี่ยวพันซึ่งกันและกัน เมื่อเกิดวิกฤติขึ้นในด้านใดด้านหนึ่งของสังคมนั้นหมายถึงว่า ผลพวงจากวิกฤตินั้นย่อมกระทบต่อระบบในสังคมนั้นด้วย เช่น บ้านเมืองปัจจุบันเกิดภาวะวิกฤติ เพราะเป็นผลกระทบจากภาวะทางเศรษฐกิจทรุดตัว นักการเมือง บุคคลในสังคมหวังที่จะกอบโกยผลประโยชน์เป็นส่วนตัวมากขึ้น ประชาชนอดอยากมากขึ้น จึงเป็นภาวะวิกฤติทางสังคมเมื่อบุคคลในสังคมมีมากขึ้นความเห็นแก่ตัวมากขึ้น สภาพสิ่งแวดล้อมรอบตัวจึงไม่มีคนเอาใจใส่ดูแลจนเกิดเป็นภาวะวิกฤติทางสิ่งแวดล้อม ถึงเวลาแล้วที่สังคมไทยจะต้องนำกระบวนการที่คนใหม่ทางพระพุทธศาสนามาปรับใช้ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นสถาบันอุดมศึกษาทางพระพุทธศาสนา ที่บริการทางการศึกษาที่เน้นความเป็นเลิศทางวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนา ซึ่งนักศึกษาในสาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา เป็นอีกสาขาวิชาหนึ่งที่สอนให้เกิดจิตสำนึกที่ดีงามและพัฒนาตามหลักไตรสิกขา โดยบูรณาการหลักธรรมให้เข้าใจและเข้าถึงประชาชนทุกคน ทุกระดับของความรับผิดชอบ และเข้าถึงหลักธรรมชาติ บริโภคปัจจัย 4 ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อสร้างความสมดุลของโลกและประเทศชาติ โดยเฉพาะสาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไทยในปัจจุบัน แตกต่างจากอดีตอย่าง

สิ้นเชิงเห็นได้ชัดจากการที่มุ่งเน้นการพัฒนาประเทศชาติทางด้านวัตถุมากกว่าการพัฒนาด้านจิตใจ ทำให้คนในสังคมแสวงหาแต่ผลประโยชน์ส่วนตัวมากเกินไป ขาดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ การดำเนินชีวิตแบบวิถีไทย วิถีพุทธก็ลดน้อยลงไป ประเพณี วัฒนธรรมอันดีงามถูกมองข้ามละเลยไป ประโยชน์ หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาเอง ก็ถูกลดความสำคัญลงไป พยายามสร้างนวัตกรรมใหม่ที่มุ่งเน้นด้านเศรษฐกิจ การลงทุน และการท่องเที่ยว สิ่งที่มาคือจิตสำนึกความรับผิดชอบตามกรอบของศีลธรรมมีน้อย มีการทุจริตเกิดขึ้น

เพราะเหตุดังกล่าว นักศึกษาสาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา ในระดับบัณฑิตศึกษา มีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบอย่างไร สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการจะนำเอาหลักธรรมทางศาสนาประยุกต์เข้ากับการดำรงชีวิตในปัจจุบัน ควบคู่กับการสร้างคุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัวของสังคมในยุคต่อไป ได้อย่างไร โดยสถาบันครอบครัวมีอิทธิพลต่อการแก้ปัญหาเยาวชนเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นสถาบันแรกที่ทำให้การอบรมทางด้านจิตใจ ให้ความรัก ความอบอุ่น เอาใจใส่ดูแล ทะนุถนอม ปกครองดูแลอย่างถูกต้องแล้วก็จะสามารถให้ลูกหลานเยาวชนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพและคุณธรรมได้อย่างแน่นอน อีกทั้งยังช่วยลดปัญหาให้กับสังคม ส่งผลให้สังคมมีความสุข เพราะเยาวชนในวันนี้ก็คือผู้นำและพัฒนาสังคมประเทศชาติในวันข้างหน้า

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีมิกัดตประโยชน์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย” เพื่อนำไปเป็นแนวทางใช้ในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจในสังคมไทย ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) ข้อที่ 1 ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมในสังคม และยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาค้นสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน¹ ดังนั้นหลักธรรมดังกล่าวจะเป็นยาวิเศษขนานหนึ่งในการเยียวยาภาวะวิกฤตปัญหาดังกล่าวได้

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักธรรมทางพุทธศาสนาของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
2. เพื่อศึกษาหลักทฤษฎีมิกัดตประโยชน์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
3. เพื่อเสนอแนะแนวการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีมิกัดตประโยชน์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยที่ใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้มีการนำเสนอขอบเขตการวิจัย ไว้ 4 ด้าน ดังนี้

¹ ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559)

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 8 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม 2562)

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ได้แก่ ศึกษาจากเอกสาร แนวคิดทฤษฎี บทความวิจัย และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาวิเคราะห์ “การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีมิกัตถประโยชน์ของนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย” หลักทฤษฎีมิกัตถประโยชน์คือประโยชน์ในปัจจุบัน 4 อย่างประกอบด้วย

1.1 อุภูฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่นในการประกอบกิจเครื่องเลี้ยงชีวิตที่ดีในการศึกษาเล่าเรียนที่ดี ในการทำธุระหน้าที่ของตนที่ดี

1.2 อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา คือรักษาทรัพย์ที่แสวงหามาได้ด้วย ความหมั่นไม่ให้เป็นอันตรายที่ดี รักษาการงานของตน ไม่ให้เสื่อมเสียไปก็ดี

1.3 กัลยาณมิตรตตา ความมีเพื่อนเป็นคนดีไม่คบคนชั่ว

1.4 สมชีวิตา ความเลี้ยงชีวิตตามสมควรแก่กำลังทรัพย์ที่หาได้ไม่ให้ฝืดเคืองนัก ไม่ให้ฟุ่มเฟือยนัก

2. ขอบเขตประชากร

ประชากรของการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้คือนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย จำนวน 54 รูป/คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. ขอบเขตด้านสถานที่ ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ศาลายา นครปฐม

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา ใช้เวลา 1 ปี เริ่มตั้งแต่ ตุลาคม 2560 - กันยายน 2561

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปเป็นข้อค้นพบ (Fact finding) ได้ว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา ปริญญาโทชั้นปีที่ 1 ภาคปกติ 12 รูป/คน ชั้นปีที่ 2 ภาคปกติ 10 รูป/คน ชั้นปีที่ 1 ภาคนอกเวลาราชการ 8 รูป/คน ชั้นปีที่ 2 ภาคนอกเวลาราชการ 5 รูป/คน ระดับปริญญาเอก 19 รูป/คน รวมทั้งหมด 54 รูป/คน ได้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ครั้งนี้

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะคำถามในการสัมภาษณ์

1. ท่านคิดว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีมิกัตถประโยชน์ 4 ในพุทธศาสนาเป็นอย่างไรบ้าง

สรุปเป็นความจริงขั้นพื้นฐาน (Grounded Theory) ได้ว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีมิกัตถประโยชน์ 4 ในพุทธศาสนา เป็นการพัฒนาในด้านกายใจ เพื่อให้ประสบความสำเร็จและความสุขในชีวิตโดยการใช้หลักจริยธรรม สุจริตธรรม กัลยาณมิตรธรรม เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา และหลักความพอเพียง

2. ท่านใช้หลักอุภูฐานสัมปทา (ความถึงพร้อมด้วยความหมั่น) อย่างไรบ้าง

สรุปเป็นความจริงขั้นพื้นฐาน (Grounded Theory) ได้ว่า หลักอภิวรรณสัมปทา คือ ความถึงพร้อมด้วยความหมั่น เป็นหลักธรรมในการนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการศึกษา การพัฒนาปรับปรุงสถานที่อยู่อาศัย รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติที่นำไปสู่ความสำเร็จในชีวิตของตนได้

3. ท่านใช้หลักอารักขสัมปทา (ความถึงพร้อมด้วยการรักษา) อย่างไรบ้าง

สรุปเป็นความจริงขั้นพื้นฐาน (Grounded Theory) ได้ว่า หลักอารักขสัมปทา คือ ความถึงพร้อมด้วยการรักษา เป็นหลักธรรมในการบริหารทรัพย์ที่หามาได้ด้วยธรรม ด้วยการแบ่งให้ผู้มีพระคุณพ่อแม่ บำรุงครอบครัว ทำบุญ และเก็บไว้ในคราวจำเป็น อย่างพอเพียง

4. ท่านใช้หลักกัลยาณมิตตตา (ความถึงพร้อมด้วยการมีมิตรดี) อย่างไรบ้าง

สรุปเป็นความจริงขั้นพื้นฐาน (Grounded Theory) ได้ว่า หลักกัลยาณมิตตตา คือ ความถึงพร้อมด้วยการมีมิตรดี เป็นหลักธรรมขั้นพื้นฐานในการคบมีสหาย ว่ามิตรคนไหนดี มิตรคนไหนไม่ดี มิตรแนะนำประโยชน์ไม่ไช่ประโยชน์ มีความซื่อสัตย์ จริงใจต่อกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง

5. ท่านใช้หลักสมชีวิตา (ความถึงพร้อมด้วยการเลี้ยงชีวิตที่ดี) อย่างไรบ้าง

สรุปเป็นความจริงขั้นพื้นฐาน (Grounded Theory) ได้ว่า หลักสมชีวิตา คือ ความถึงพร้อมด้วยการเลี้ยงชีวิตที่ดี เป็นหลักธรรมที่นำไปใช้ในการประกอบอาชีพ การดำรงชีวิตตามหลักธรรมวินัย กฎหมาย ตลอดจนถึงการรักษาศีล เจริญสมาธิ ปัญญา เพื่อสันติสุขแก่ตน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีข้อค้นพบ (Fact finding) ที่ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่และมีคุณค่าทางวิชาการ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาต่อไป จึงนำมาอภิปรายผลโดยใช้หลักตรรกวิทยาในการให้เหตุผล เพื่อตอบโจทย์วัตถุประสงค์ของการวิจัย มีดังต่อไปนี้

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์ 4 ในพุทธศาสนา เป็นการพัฒนาในด้านกายใจ เพื่อให้ประสบความสำเร็จและความสุขในชีวิตโดยใช้หลักจริยธรรม สุจริตธรรม กัลยาณมิตตธรรม เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา และหลักความพอเพียง หลักอภิวรรณสัมปทา คือ ความถึงพร้อมด้วยความหมั่น เป็นหลักธรรมในการนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการศึกษา การพัฒนาปรับปรุงสถานที่อยู่อาศัย รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติที่นำไปสู่ความสำเร็จในชีวิตของตนได้ หลักอารักขสัมปทา คือ ความถึงพร้อมด้วยการรักษา เป็นหลักธรรมในการบริหารทรัพย์ที่หามาได้ด้วยธรรม ด้วยการแบ่งให้ผู้มีพระคุณพ่อแม่ บำรุงครอบครัว ทำบุญ และเก็บไว้ในคราวจำเป็น อย่างพอเพียง หลักกัลยาณมิตตตา คือ ความถึงพร้อมด้วยการมีมิตรดี เป็นหลักธรรมขั้นพื้นฐานในการคบมีสหาย ว่ามิตรคนไหนดี มิตรคนไหนไม่ดี มิตรแนะนำประโยชน์ไม่ไช่ประโยชน์ มีความซื่อสัตย์ จริงใจต่อกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง หลักสมชีวิตา คือ ความถึงพร้อมด้วยการเลี้ยงชีวิตที่ดี เป็นหลักธรรมที่นำไปใช้ในการประกอบอาชีพ การดำรงชีวิตตามหลักธรรมวินัย กฎหมาย ตลอดจนถึงการรักษาศีล เจริญสมาธิ ปัญญา เพื่อสันติสุขแก่ตน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูจันทสารสุตกิจ (สำราญ ดวงเจริญ)² ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การจัดกิจกรรมการส่งเสริม

² พระครูจันทสารสุตกิจ (สำราญ ดวงเจริญ), การจัดกิจกรรมการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนตามหลักทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์ 4 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2559, บทคัดย่อ.

คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ 4 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา สุ่มปรการ เขต 2” ได้ผลสรุปว่า ด้านอุฏฐานสัมปทา (ขยันหมั่นเพียร) ผู้บริหาร และครูกล่าวยกย่องนักเรียนที่ประพฤติปฏิบัติดีที่ได้ทราบเพื่อเป็นแบบอย่าง ด้านอารักขสัมปทา (การรักษา) ผู้บริหารและครูส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักประหยัดรักษาทรัพย์ ด้านกัลยาณมิตตดา (คบคนดี) ผู้บริหารและครู ส่งเสริมให้นักเรียนเลือกคบมิตรแท้มาคบมิตรเทียม ด้านสมชีวิตา (เป็นอยู่เหมาะสม) ผู้บริหารและครู ส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัยเคารพกฎของโรงเรียน รู้จักหน้าที่ของตน เคารพสิทธิของบุคคลอื่น และมีความจริงใจต่อกัน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนตามหลักทฤษฎีธัมมิกัตถ ประโยชน์ 4 ได้แก่ 1) อุฏฐานสัมปทา ควรปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาและประเพณีทุกครั้ง 2) อารักขสัมปทา ควรส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการออมทรัพย์และฝึกการใช้รายได้เกิดประโยชน์ 3) กัลยาณมิตตดา ควรส่งเสริม แนะนำให้นักเรียนเลือกคบมิตรดี 4) สมชีวิตา ควรส่งเสริมให้นักเรียนดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง รู้จักประมาณ ตนและไม่ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย และยังคงคล้องกับงานวิจัยของ จำอากาศโทสุธา ทองบุตร³ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์กับการแก้ไขปัญหาสังคมไทย” ได้ผลสรุปว่า คนในสังคมไทยขาด ความเพียรและถ้าปัจจัยที่แวดล้อมอยู่รอบตัวไม่ได้สร้างความมั่นใจเพียงพอก็จะเกิดความรู้สึกอยากประวิง เวลาที่จะลงมือทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้นานออกไปและหากการทากิจกรรมใดเป็นการเหลือวิสัยเราจะหลีกเลี่ยงไม่ ทำสิ่งเหล่านั้น หรือผลดีวันประกันพรุ่งเพียงเพื่อยื้อระยะเวลาแห่งความสุขให้ยาวออกไป จนติดเป็นนิสัยของ ความเกียจคร้าน ซึ่งเป็นการขาดความเพียรในการดำเนินกิจต่างๆ ในชีวิตตน การไม่รู้จักประหยัดทรัพย์ใน สังคมไทยมีผลมาจากคนในสังคมเสพติดในวัตถุนิยมจึงใช้จ่ายทรัพย์สิ้น เงินทองนั้นให้สูญเปล่าไปอันมาจาก การไม่รู้จักประหยัดทรัพย์นั้น นับว่าเป็นสิ่งที่ประมาทยิ่งเกิดปัญหาใช้จ่ายเกินรายได้หาเงินไม่พอใช้จ่ายเกิด ปัญหา คอร์ปชั่น คดโกง ปล้นจี้ ซึ่งเป็นผลกระทบต่อคนที่อยู่ร่วมในสังคมตามมา ปัญหาการคบคนพาลไม่รู้จัก การคบคนดีเป็นมิตรไม่รู้จักเลือกบุคคลที่จะคบหาว่าจะสามารถเกื้อหนุนชีวิตไปในทางที่ดีชักชวนเราไปทำ เรื่องที่ไม่ดีไม่สมควรจึงทำให้เสียประโยชน์ในชีวิตทำให้พบกับความเสื่อมเสียของชีวิตไม่มีความพร้อม คือการ ดำเนินชีวิตและการพัฒนาที่เป็นไปโดยไม่ถูกต้องตามหลักศีลธรรมของพระพุทธศาสนา ปัญหาการใช้จ่าย ทรัพย์เกิดฐานะเป็นผู้ดำเนินชีวิตไม่สมควรดำเนินชีวิตไม่เหมาะสม ไม่สมควรแก่ฐานะไม่ว่าจะมีทรัพย์สินเงิน ทองมากหรือน้อย คือใช้จ่ายเกินตัวสุรุ่ยสุร่าย ก่อหนี้สินไม่รู้จักประมาณตนในการใช้จ่ายทรัพย์ อีกทั้งไม่รู้จัก กាหนดรายได้และรายจ่ายให้พอดี สมรายได้เพื่อประโยชน์ไว้สำหรับบั้นปลายของชีวิตตน

การประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาในสังคมไทย มีทั้งหมด 4 ข้อ คือ (1) การนำหลักอุฏฐานสัมปทามาประยุกต์ใช้กับการแก้ปัญหาชีวิตการขาดความเพียร เมื่อจะหลีกเลี่ยงพ้นจากความ เกียจคร้านนานาประการ ที่เป็นหนทางนาพาให้ชีวิตมีความเสื่อมลง (2) การนำหลักอารักขสัมปทามา ประยุกต์ใช้กับการแก้ปัญหาชีวิตการไม่รู้จักรักษาทรัพย์ คือการใช้เงินตามหลักธรรมะคนรู้จักทำมาหาเลี้ยงชีพ การตั้งตนไว้อย่างเหมาะสมกับการรู้จักหาทรัพย์และรู้จักรักษาทรัพย์นั้น (3) การนำหลักกัลยาณมิตตมา ประยุกต์ใช้กับการแก้ปัญหาชีวิตการคบคน รู้จักเลือกเสวนาบุคคลผู้ทรงคุณทรงปัญญา มีความสามารถซึ่งจะ

³ จำอากาศโทสุธา ทองบุตร, การประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์กับการแก้ไขปัญหาสังคมไทย, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาพระพุทธศาสนา (ภาคพิเศษ) ศูนย์บัณฑิตศึกษา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา, 2558, บทคัดย่อ.

ช่วยสนับสนุน ให้ดำเนินก้าวหน้าไปด้วยดี และ (4) การนำหลักสมชชีวิตมาประยุกต์ใช้กับการแก้ปัญหาชีวิต การใช้จ่ายทรัพย์เกินฐาน พยายามใช้จ่ายให้พอเหมาะกับรายได้ของเรา เพราะว่าผู้ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่ายใช้จ่ายเกินฐานะของตัวเองจะต้องรู้จักประหยัดทรัพย์พยายามใช้จ่ายแต่ในสิ่งที่จำเป็นเท่านั้นจึงมีความสุขได้ตามสมควร

เอกสารอ้างอิง

จำอากาศโทสุธา ทองบุตร. การประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์กับการแก้ไขปัญหาสังคมไทย.

วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาพระพุทธศาสนา (ภาคพิเศษ) ศูนย์บัณฑิตศึกษา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา. 2558.

พระครูจันทสารสุตกิจ (สำราญ ดวงเจริญ). การจัดกิจกรรมการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนตามหลักทฤษฎีธรรมมิกัตถประโยชน์ 4 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

สมุทรปราการ เขต 2. วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2559.

ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559)